

**VERKSAMHETSBERÄTTELSE
FÖR
CENTRUM FÖR ARBETARHISTORIA
ÅR 2023**

Centrum för Arbetarhistoria (CfA)

Verksamhetsberättelse för 2023

Styrelsen för föreningen Centrum för Arbetarhistoria får härmed avge följande verksamhetsberättelse för år 2023.

Styrelse

Ordförande	Lars Berggren	Arbetshistoriska seminariet
Vice ordförande	Niklas Karlsson	Landskrona Arbetarekommun
Kassör	Mikael Andersson	IF Metall, Sydvästra Skåne
Ledamot	Kjell Arvedson	ABF Skåne
Ledamot	Kerstin Engle	Socialdemokraterna i Skåne
Ledamot	Eskil Rönér	Vänsterpartiet i Helsingborg
Ledamot	Bo Rösler	Folkets Hus och Parker, södra regionen
Ledamot	Joakim Sandell	Socialdemokraterna i Skåne
Ledamot	Stig Ålund	PRO Skåne
Suppleant	Peter Böök	Arbetarrörelsens Arkiv i Landskrona
Suppleant	Johan Pettersson	Socialdemokraterna i Skåne

Adjungerade

Hans Wallengren	Arbetshistoriska seminariet
Magnus Olofsson	Arbetshistoriska seminariet
Emma Hilborn	Arbetshistoriska seminariet

Revisorer

Kent Johansson, IF Metall, Östra Skåne
Paul Gustavsson, Socialdemokraterna i Skåne

Revisorsuppleanter

Maria Olsson, ABF Skåne

Valberedning

Susanne Simonsson, LO-distriktet i Skåne
Åse Webeklint, ABF Skåne
Claes Block, PRO

Personal

Fil. dr Magnus Olofsson, föreståndare, forskare	Lunds universitet
Fil. dr Emma Hilborn, projektassistent	Lunds universitet
Fil. dr Kristin Linderöth, projektassistent	Lunds universitet
Kristian Grankvist, projektassistent	CfA
Elias Enäng	Praktikant

Medlemsorganisationer

Medlemsorganisationer enligt förteckning, **bilaga 1**,

Sammanträden

Styrelsen har hållit åtta protokollförda sammanträden.

Årsmöte hölls den 16 mars 2023 på Verdanditorpet i Landskrona. Närvarande var 30 ombud från 19 organisationer. Efter mötet höll fil. dr Magnus Olofsson en föreläsning med titeln *”Det är hårdt att våga sitt liv i och för tjänsten”*. *Smugglare, tulltjänstemän och lurendrejeribataljen i Landskrona 1826*.

Forskning, undervisning och dokumentationsprojekt

Inom ramen för Lunds universitets anslag har forsknings- och utbildningsprojekt samt samverkan bedrivits.

Forskningsprojekt

Under året har Magnus Olofsson fortsatt med sitt arbete med en bok om 1902 års rösträttskravaller. Han har också forskat om demonstrationer och skickat in en artikel för peer review-granskning.

Kristin Linderoth har fått ett anslag på en miljon för att forska om vilda välfärdsstrejker. Magnus Olofsson har tillsammans med två andra forskare fått sex miljoner av Vetenskapsrådet för att bygga upp en databas om bland annat demonstrationer, upplopp och kravaller. Av de 25 miljoner externa forskningsmedel som dragits in till Historiska institutionen har således sju miljoner gått till arbetarhistoriska projekt.

Under 2019 beviljades en ansökan ställd till Lunds universitet gällande en infrastruktursatsning på Campus Helsingborg. Ansökan innebar bland annat att CfA skulle göra en inventering av den arbetslivsforskning – och i synnerhet den som har historisk inriktning – som bedrivs på Lunds universitet. Arbetet med inventeringen har genomförts och avrapporterats under året, se [Arbetslivsforskning vid Lunds universitet: En inventering av arbetslivsforskningens omfattning, hemvist och förutsättningar — Lunds universitet](#).

Under 2021 påbörjades ett antologiprojekt som behandlar alternativa försörjningsformer. Antologins syfte är att i ett historiskt perspektiv utforska normativa gränser eller föreställningar om vad som är arbete och ett moraliskt riktigt sätt att försörja sig, samt kasta ljus över de som befunnit sig på eller bortom dessa. Antologin beräknas innehålla tolv texter och ges ut på Makadam förlag. Två tryckbidrag, på 30 000 respektive 50 000 har erhållits. Arbetet med antologin har fortskridit under året och den beräknas komma ut under 2024. Projektet har också stått värd för den nationella arbetslivsforskningskonferensen, Falf, under året.

Databasen över gräv-där-du-står-cirklar är tillgänglig på följande länk på Historiska institutionens hemsida: <https://www.hist.lu.se/forskning/databaser/databas-over-forsknings-och-gravcirklar/>. Databasen innehåller 1047 poster. Under året har databasen uppdaterats och kvalitetssäkrats av en studentpraktikant.

Cirklar och dokumentationsprojekt

Under året har intervjuer med före detta varvsarbetare genomförts med sikte på att ge ut en bok om Öresundsvarvet.

År 2013 gav CfA ut en bok om Draka kabel i Ystad tillsammans med ABF och IF Metall. Under höstterminen har före detta anställda på fabriken träffats för att ta fram underlag till en ny bok om vad som hänt sedan fabriken lades ned.

Konferenser och symposier

Mellan den 14 juni och den 16 juni hölls en arbetslivskonferens med temat *Arbetets gränser* på Dunkers kulturhus i Helsingborg. Historisk arbetslivsforskning (HALF) vid Lunds universitet var medarrangör.

Den 6 oktober hölls en konferens på Backagården på temat *Arbetarrörelsens historia, våra visioner och hur vi går vidare*. Konferensen arrangerades av Arbetarrörelsens arkiv i Skåne med bland annat CfA som medarrangör. Cirka 140 deltagare från 28 organisationer samlades på Backagården. CfA deltog med bokbord. Bland annat framträdde historikerna Lars Berggren, Roger Johansson, Kristin Linderoth och Håkan Blomquist samt före detta statsministern Göran Persson och författaren Susanna Alakoski. Uppföljningsmöten hålls i januari på fem olika orter.

Den 12:e och 13:e december hölls en workshop i Umeå med titeln "Arctic Indigenous Peoples' labour history in the wake of the northern (g)re(en)-industrialisation". Lars Berggren från CfA presenterade ett paper om en kolgruva på Grönland tillsammans med Roger Johansson. Workshopen arrangerades av ett nordiskt nätverk där representant för CfA ingått.

Kurser och pedagogisk verksamhet

Under såväl vår- som höstterminen har personal från CfA-LU deltagit som lärare på B-kursen *Historia underifrån*. Sex studenter har läst kursen. Under höstterminen har den nya C-kursen *Arbetshistoria* getts. Kursen är en del av det ordinarie utbudet för studenter på kandidatnivå vid universitetet.

Arbetshistoriska seminariet

Årets första arbetshistoriska seminarium hölls torsdagen den 18 februari på Sibbhults bibliotek. Historikern Gunnel Holmér från Linnéuniversitetet föreläste om *Glasbruk, glasblåsare och glas runt förra sekelskiftet*. Seminariet arrangerades i samarbete med ABF Skåne, ABF Nordost, Östra Göinge kommun och Sibbhults Hembygdsförening.

Tisdagen den 21 mars höll historikern Bonnie Clementsson från Lunds universitet ett föredrag med titeln *Carl Pettersson: en moralisk 1800-talstjuv?* Föredraget hölls på Ausus museum och arrangerades i samarbete med ABF Skåne.

Torsdagen den 27 april hölls ett seminarium på Köpingsbro bibliotek. Titeln på föredraget var *Från beta till bit: Produktion och konsumtion av socker i landskap och samhälle 1890–1940*. Föredragshållare var Fredrik Björk som är adjunkt i miljövetenskap vid Malmö universitet och doktorand i historia vid Lunds universitet. Han arbetar med en avhandling om svenskt socker 1880–1940. Arrangemanget var ett samarbete med ABF Skåne och ABF Österlen.

Söndagen den 14 maj hölls vårterminens sista seminarium: *Gårdarnas tvångsarbetskraft: Tjänstehjornsstadgans historia från medeltiden till 1920-tal* som var ett föredrag av Paul Borenberg på Statarmuseet i Torup. Föreläsningen sändes digitalt på ABF:s facebooksidan. Paul Borenberg disputerade 2020 på avhandlingen *Tjänstefolk, vardagsliv i underordning. Stockholm 1600–1635*. Arrangemanget var ett samarbete med ABF och Statarmuseet.

Höstterminens första seminarium hade titeln *Rosenhagen – en plats att minnas* och det hölls av August Ambjörnsson från Lunds universitet torsdagen den 28 september på Rosenhagen (Folkets park) i Anderslöv. Arrangemanget var ett samarbete med ABF Skåne, ABF Sydvästra Skåne och Anderslövs Folkets Husförening.

Söndagen den 22 oktober föreläste professor Magnus Nilsson om *Den svenska arbetarlitteraturens historia*, Föreläsningen hölls på Statarmuseet och arrangerades tillsammans med Statarmuseet och ABF Skåne.

Torsdagen den 26 oktober höll historikern Christina Dackling från Lunds universitet ett föredrag med titeln *Cattunsförkläden och slitna bomullsstrumpor – Karlskroniternas kläder vid sekelskiftet 1800*. Föredraget hölls på Glimåkra folkhögskola. Seminariet arrangerades tillsammans med ABF Skåne, ABF Skåne Nordost, Svenska vävstolsmuseet, Skånes hemslöjdsförbund och Glimåkra folkhögskola.

Att gå frun tillhanda: avlönat hushållsarbete i Sverige 1890–1939 var titeln på ett föredrag av Sofi Vedin torsdagen den 23 november kl. 18.30–20.00 som hölls på Mosaiken, Porslinsgatan i Malmö. Sofi Vedin är doktorand i historia vid Karlstads universitet. Arrangemanget var ett samarbete mellan ABF Skåne, ABF Malmö och Arbetarrörelsens arkiv i Skåne.

Årets sista seminarium hölls på Musteriet i Båstad måndagen den 27 november. Historikern Martin Ericsson från Lunds universitet föreläste på temat *Stoppa matchen! Tennisprotesterna i Båstad 1968*. Arrangemanget var ett samarbete med ABF Skåne, ABF Nordvästskåne och Musteriet – Båstad kommun.

Forskningsseminariet Konflikt och motstånd

Under 2023 arrangerades tio seminarier på Historiska institutionen, fem under våren och fem under hösten.

Samverkan och föreläsningar

CfA har under året haft möten om gemensamma projekt med en rad organisationer och institutioner.

CfA har varit representerat i följande styrelser, råd och styrgrupper: Forskningsrådet på Arbetarrörelsens Arkiv och Bibliotek (ARAB) (Lars Berggren), Arbetslivsmuseernas Samarbetsråd (ArbetSam) (Jan-Erik Andersson), Arbetarrörelsens arkiv i Landskrona (Mikael Ottosson), Arbetarrörelsens arkiv i Skåne (Lars Berggren), Svenska Emigrantinstitutet (Hans Wallengren) och projektet ”Känner du igen dig” (Mikael Ottosson). Därtill har Lars Berggren ett styrelseuppdrag på Arbetets museum i Norrköping.

- Samverkan med Arbetarrörelsens arkiv har som vanligt bedrivits under året, med diskussioner och planeringar kring utställningar, seminarieverksamhet och gemensamma projekt. Arkivets samlingar har använts i samband med undervisning, pedagogiska program och forskningscirklar.
- Samarbetet med Statarmuseet i Torup har under året främst skett i form av samarbete kring seminarieverksamheten.
- ABF Skåne har varit en viktig samarbetspartner, inte minst när det gäller det arbetshistoriska seminariets programpunkter.

- Samarbetet med Glokala folkhögskolan har bedrivits genom att personal från CfA – Lunds universitet (Magnus Olofsson) föreläst på skolan vid ett par tillfällen.

Personal från CfA har under året föreläst vid skilda tillfällen, på eller i samarbete med Glokala folkhögskolan, Stockholms arbetareinstitutsförening, Svedala kommun, Tullens historiska förening, Institutet för studier i Malmös historia (IMH), Arbetarrörelsens arkiv i Skåne, Byggnads i Skåne, Arbetarkommunen i Malmö etc. Tillsammans med Roger Johansson har Lars Berggren genomfört fem guidningar om arbetarrörelsen i Malmö.

Internationellt samarbete

Vi har varit med i ett nordiskt arbetarhistoriskt nätverk som kommer att arrangera en arbetarhistorisk konferens i Finland. Inom ramen för nätverket har digitala seminarier hållits

Marknadsföring

CfA:s hemsida har gjorts om och blivit såväl mer tillgänglig som uppdaterad. Facebooksidan är en allt viktigare informationskanal. Effekten är svåratt mäta, men nämnas kan att Facebooksidan har ett stort antal så kallade ”gillare”. Facebooksidan har blivit en viktig kanal för marknadsföring av möten och seminarier, men den är också en ingång till hemsidan.

Två medlemsblad, ett under våren och ett under hösten, har distribuerats till medlemsorganisationerna.

Utställningsverksamhet

Under året har vi färdigställt en skärmutställning om den folkliga kampen för demokrati som bygger på Kjell Östbergs bok *Folk i rörelse*. Utställningen har producerats av Lars Hansson.

På arkivets hemsida finns en länk till den digitala utställningen Öresundsväret 100 år (<https://varv100.se>) som är ett resultat av ett samarbete mellan Arbetarrörelsens arkiv i Landskrona, Centrum för Arbetarhistoria och Varvshistoriska föreningen i Landskrona.

Vetenskapligt råd

Sedan 2009 har Lunds universitet utsett ett vetenskapligt råd som stöd för verksamheten. Det vetenskapliga rådet har hållit ett möte under 2023. Rådet består av:

- MA Nina Trige Andersen, UCPH, Nordic Institute of Asia Studies (ny)
- Fil Dr Pål Brunnström, MaU, Institutionen för urbana studier (ny)
- Docent Tobias Karlsson, LU, ekonomisk-historiska institutionen
- Docent Victor Lundberg, MaU, Institutionen för globala politiska studier
- Docent Silke Neunsinger, ARAB
- Fil Dr Malin Nilsson, LU, ekonomisk-historiska institutionen (ny)
- Docent Johanna Overud, UmU, Umeå centrum för genusstudier (ny)
- Docent Johan Svanberg, SU, ekonomisk-historiska institutionen

Slutord – Centrum för Arbetarhistoria

Det finns flera tecken på att intresset för arbetarhistoria har stärkts under 2023. För det första har forskare med anknytning till CfA dragit in stora summor i anslag till arbetarhistoriska projekt. För det andra visar det stora deltagandet på Backagårdskonferensen i oktober att det finns ett stort intresse från rörelseaktivas sida.

Verksamheten under år 2023 har som tidigare bedrivits i form av seminarier, forskningscirkel, konferenser, kurser, forskningsprojekt samt dokumentationsprojekt. Vi har under året fortsatt att samverka med arbetarhistoriker såväl nationellt som internationellt. Vi vill också särskilt framhålla de strategiska kontakter och samtal vi haft med arbetarrörelsen på olika nivåer samt med arkiv, museer och studieförbund.

Vi vill från styrelsen framföra ett hjärtligt tack till alla, både organisationer och enskilda personer som på olika sätt bidragit till utvecklingen av CfA. Tillsammans kan vi ytterligare stärka den arbetarhistoriska forskningen genom aktiva insatser i respektive medlemsorganisation.

Styrelsen i februari 2024

Medlemsorganisationer

Följande organisationer är anslutna till Centrum för Arbetarhistoria.

LO och fackliga förbund

LO

Byggnadsarbetareförbundet

Elektrikerförbundet

Fastighetsanställdas Förbund

GS – Facket för Skogs-, Trä och Grafisk bransch

Handelsanställdas Förbund

Hotell och Restaurang

IF Metall

Kommunalarbetareförbundet

Livsmedelsarbetareförbundet

Musikerförbundet

Pappersindustriarbetareförbundet

SEKO

Transportarbetareförbundet

Fackliga avdelningar

Byggnads Skåne, Malmö

Fastighets avd 5, Region Syd, Eslöv

GS avd 1 Skåne/Blekinge

Handels avd 1, Malmö

Handels avd 4, Kristianstad

Handels avd 6, Helsingborg

IF Metall Mittskåne, avd 48, Hässleholm

IF Metall Nordvästra Skåne, avd 49, Helsingborg

IF Metall Östra Skåne, avd 47, Kristianstad

Kommunal avd Skåne län, Lund

LO-distriktet i Skåne

Pappers avd 21, Nymölla

Transport avd 12, Malmö

Transport avd 14, Helsingborg

Politiska organisationer

Burlövs Arbetarekommun

Landskrona Arbetarekommun

Malmö Arbetarekommun

SAP i Skåne

Socialdemokratiska Kvinnodistriktet i Skåne

Staffanstorps socialdemokratiska förening

Vänsterpartiet i Skåne

Vänsterpartiet i Helsingborg

Vänsterpartiet i Landskrona

Ängelholms Arbetarekommun

Folkbildningsorganisationer

ABF

ABF Skåne
ABF Kronoberg
ABF Nordvästskåne
ABF Skåne Nordost, Hässleholm
ABF Malmö-Lomma
ABF Mittskåne, Lund
ABF Sydvästra Skåne
ABF Österlen
Albins Folkhögskola
Glokala Folkhögskolan, Folkbildningsföreningen
Kvarnby Folkhögskola
Malmö Folkhögskola

Övriga organisationer

AKS Arbetarnas Kulturhistoriska Sällskap
ARAB Arbetarrörelsens Arkiv och Bibliotek
Arbetarrörelsens Arkiv i Landskrona
Arbetarrörelsens Arkiv i Skåne
Arbetshistoriska seminariet
Folkets Hus i Landskrona
Folkets Hus i Staffanstorps
PRO-distriktet i Skåne
Skånes Arkivförbund
Statarmuseet i Skåne
Verdandi Landskrona
Verdandi Skåne

Därtill har föreningen ett antal stödmedlemmar. Genom stödmedlemskap ges enskilda en möjlighet att stödja föreningen.